

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Srednja in ljudska šola, slovenski profesorji in ljudski učitelji.

V prvej polovici meseca avgusta zborovali so češki učitelji s Češkega, Moravskega in Šlezije v Brnu. Udeležencev je bilo nad dvanajst sto, mej njimi mnogo odlične gospode: deželni namestnik, škof dr. Bauer, državni poslanec prof. Kvičala ter mnogo drugih poslancev, duhovnikov in profesorjev, katerim se mora priznati, da neso bili v zboru le nemi poslušalci, ampak so se posamnih razprav prav z živo besedo udeleževali.

„Slovenski Narod“ je bil sicer o tem o kratkem sporočil, a meni se dozdeva, da je zaslužil ta zbor čeških učiteljev od naše slovenske strani večje pozornosti. Res je, da je Čehov skoro petkrat toliko kot nas Slovencev, da preteče še mnogo let, predno se bode naš narod v omiki in napredku mogel meriti s češkim; a če tudi ta dva tehtna faktorja uvažujemo, dobimo za nas jako nepovoljen rezultat iz primere tega češkega zbora z dosedanjim zborovanjem slovenskih učiteljev. —

Kedaj je še kateri cesarski namestnik počestil s svojim pohodom kakov shod slovenskih učiteljev? Kedaj je še kak slovenski škof govoril v učiteljskem zboru, kakor dr. Bauer, poudarjaje šolskemu napredku neobhodno potrebo vzajemnega delovanja učiteljev in duhovnikov? Vsako leto zboruje v Ljubljani „Slovensko učiteljsko društvo“, ali pa smo še kje čitali, da bi se ga bili udeležili slovenski profesorji? Vsega tega nič. *)

Kolikor najnovejša preteklost kaže, loči nas slovenske učitelje od druge slovenske inteligence še vedno oni „kitajski zid“, koji jako drastično slikajo naši romano-

*) V čestno izjemo bi mogel tu — kolikor se spominjam — imenovati le dr. Vošnjak-a in prof. Šuklje-ja. Pis.

pisci, podeljuje v svojih umotvorih slovenskemu učitelju — pardon — „šolmastru“ le uloge, s katerimi se čitalec k smehu sili. Neprevidno, a resnično!

Pa vrnimo se k stvari! Mej mnogimi resolucijami, koje so se v Brnu utemeljevale in katere vse bi slovenskemu učiteljskemu zborovanju le čast delale, naj posebe navedem óno profesorja Bily-ja iz moravskega Prerova, ki obravnjuje vzajemno razmerje srednje in ljudske šole ter izrazuje željo, da bi druga drugo vzajemno podpirala. Ta resolucija obsega za nas Slovence nekaj čisto novega, a za provspeh bodočega našega pedagoškega slovstva tako važnega, da se nam bode ž njo v bližnji prihod njusti resno baviti.

Slovinci smo napreden narod. Ako tudi od vseh strani od sovražnih sosedov obdani, skozi sto in stoletja zatirani, ohranili smo zbog lastne žilavosti svojo narodnost, na katere podlogi dosegli smo vzlic najneugodnejšim razmeram ono stopinjo omike in napredka, koja sicer sedaj še ne imponuje našim domačim nasprotnikom in njih vnanim zavetnikom, a je za bodočnost straši. Napreden narod smo, a naš napredek ni še vsestranski. Podobni smo mlademu gospodarju na novem posestvu, kateri ne more na jedenkrat vsem potrebam zadostiti, koji ima mnogo zemljišča, a mogel ga je le majhen del obdelati. Tako neobdelano zemljišče so nekatere stroke našega narodnega slovstva, in mej temi naša pedagoška književnost.

Nevednež bi bil, ki bi hotel trditi, da smo pedagoško slovstvo popolnem zanemarili, ter da nemamo v tej stroki najmanjšega umotvora izkazati. Prvi začetek je tudi tu že storjen. Kolik da je ta pričetek, prepričaj se, dragi čitatelj, ako vzameš v roko „Učit. tovariš“ lanskega leta, kder nam g. Lapajne pod naslovom „Naše pedagoško slo-

stveno delovanje“ našteva z nekaterimi izjemami vse, kar imamo v tem oziru zabeležiti. A to je pričetek — pravi pričetek, ako pomislimo, da so na pr. Nemci v nemškem cesarstvu v l. 1881 izdali nič manj nego 15191 pedagoških del, mej temi 2414 knjig namenjenih v pouk mladini. Kdaj dosežemo Slovenci le stotino tega? In kdo spisuje Nemcem milijone pedagoških knjig, kdo je spisal nam ta drobni pričetek?

Odgovor na to vprašanje ti, dragi čitatelj, ne bode delal preglavice, ako se potrušiš z menoj z večjega pregledati imenik pisateljev kacega perijodičnega šolskega lista nemškega, za tem slovenskega. Pri rokah mi je „Der österreichische Schulbote“ — list, ki izhaja že 33. leto. V imeniku sodelovalcev lanskega letnika, ki so pisali skoro izključljivo pedagoške sestavke, nahajamo poleg doktorjev filozofije največ profesorjev, blizu toliko direktorjev in najmanj učiteljev. Kak je pa imenik sodelovalcev naših šolskih listov? Žal, popolnem nasproten! Ako bi po vseh slovenskih šolskih listih do današnjega dne iskal proforskih sodelalcev, naštel bi jih težko za vse prste jedne roke. *) Kjeso pa naši profesorji, kje naši glavni učitelji? Kje drugej, nego za onim nesrečnim „kitajskim zidom“!

*) Hvalevredno izjemo dela g. prof. J. Marn, ki je že od l. 1863 zvest sodelavec „Učiteljskega Tovariša“. Za njegove „slovniške pogovore“ in pozneje slovstvene spise mu slovenski učitelji ne moremo biti dovolj hvaležni.

Dopisnik.

(Dalje prih.)

Deželni zbor kranjski.

(VII. seja dné 3. oktobra.)

Seja, dasi napovedana ob 10. uri, prične se še le ob 1/4 12. uro. Galerije so polne občinstva. Dolgo časa ostane dvorana poslancev po polnem prazna, le

LISTEK.

Prva ljubezen.

(Povest J. C. Turgenjeva, posl. Ivan P.)

(Dalje.)

XVI.

Po obedu zbrali so se zopet gostje pri knežinji — in knežna prišla je k njim. Bili so vsi in ravno tisti, katere sem videl oni nepozabljivi večer; še Nirmacki se je privlekel z velikim trudom; Majdanov prišel je ta dan prej kakor drugi — prinesel je nove pesni. Začeli smo igrati za stavo, pa brez prejšnjih veselih šal, neumnostij in brupa — ciganski element je izginil. Zinajida dala je našemu shodu nov nastroj. Sedel sem kakor njen paže zraven nje. Mej drugim predložila je, da oni, čegar listek bo vzdignjen, mora povedati svoje sanje. Sanje bile so nezanimive (Belovzorovu se je sanjalo, kako je krmil svojega konja s koroseljem, in da je konj imel leseno glavo), ali pa nenaravne, izmišljene. Majdanov nas je pogostil s celo povestjo; tu so bili grobi in angelji z lirami, govoreče cvetlice in v daljavi zve-

neči glasovi. Zinajida mu ni pustila, da bi končal. Ko smo začeli govoriti o literarnih delih, rekla je, da naj pove vsak kaj popolnem izmišljenega. — Prvi moral je povedati Bjelovzorov.

Mladi huzar bil je v zadregi. — Jaz se nič ne morem izmisliti! vzdiknil je.

— Kaka neumnost! poprijela je besedo Zinajida. — Mislite si, da ste oženjeni in povejte nam, kako ste preživeli prve dni s svojo ženo. Vi bi jo gotovo zaprli?

— Jaz bi jo zaprl.

— In sami bi sedeli pri njej?

— In sam bi vsekako sedel pri njej.

— Dobro, a če bi se ona vas naveličala in se vam izneverila?

— Ubil bi jo.

— A če bi ušla?

— Ujel bi jo in ubil.

— Tako. Pa mislimo si, da bi jaz bila vaša žena, kaj bi tedaj storili?

— Bjelovzorov je nekaj časa molčal. — Samega sebe bi umoril. . . Zinajida se je zasmejala. — Zdaj vidim, vi bi se ne šalili.

Drugi listek bil je Zinajidin. Ona je uprla oči

v strop in zamislila se je. — No poslušajte, začela je pripovedovati, kaj sem se izmislila. Predstavite si veličastno palačo, poletno noč in sijajen ples. Ta ples priredila je mlada kraljica. Povsod zlato, marmor, kristali, svila, luči, demanti, cvetlice.

— Vi tedaj ljubite razkoš? pretrgal jej je besedo Lušin.

— Razkoš je lep, odgovorila je ona — jaz ljubim vse, kar je lepo.

— Ali bolj kakor to, kar je prekrasno?

— To je zame preveč zvito, tega ne razumem. Ne motite me. Mislite si tak sijajen ples. Mnogo gostov, vsi mladi, lepi, hrabri, in vsi neumno zaljubljeni v kraljico.

— Ali ženskih ni mej gosti? vprašal je Malevski.

— Ne — ali čajte — so.

— A vse grde?

— Mične. Pa vsi moški so zaljubljeni v kraljico. Ona je visoka in postavna ter ima majhno zlato krono na črnih laseh.

Ozrl sem se na Zinajido — in to trenutje se je videlo, koliko je višji od nas; njeno belo čelo in njene negibljive obrvi razprostrale so tak svetel um

po koridorih čuje se glasen razgovor. Nemški poslanci so v svoji sobi in se posvetujejo. Naposled prično prihajati nekateri narodni poslanci.

Ko se prebere zapisnik zadnje seje, ustane deželni glavar grof Thurn ter v slovenskem govoru opomni poslance, da praznuje jutri presvetli cesar Svoj god. Pri jutrnji sv. maši, pravi deželni glavar, prosimo Vsegamogočnega, da presvetlega cesarja ohrani še mnogo let državi in Njegovim zvestim narodom in delujmo na to, da se uresničijo želje, katere Nj. Veličanstvo samo goji, to je: mir in zadovoljnost mej narodi. (Dobro-klici.) Deželni glavar pozivlje poslance, da zakličejo presvetlemu cesarju trikrat „Slava“ in „Hoch“. Poslanci zakličejo trikrat: Slava! Živio!

Deželni glavar naprosi potem gospoda deželnega predsednika, da sporoči najudaneje čestitke kranjskega deželnega zbora Nj. Veličanstvu. G. deželni predsednik baron Winkler izjavi, da bode tej želji radovoljno ustregel.

Došla je prošnja Ljubljanskega filharmoničnega društva, da bi deželni zbor za društveno šolo dovolil podporo.

Poslanec dr. Vošnjak utemeljuje obširno in stvarno svoj samostalni predlog gledeboljšanja materialnih razmer kmetijskega stanu. (Govor priobčimo po stenografičnem zapisniku.)

Predlog izroči se gospodarskemu odseku v poročanje.

Poslanec profesor Šuklje utemeljuje svoj samostalni predlog glede naprave poljedelske, oziroma vinorejske šole na Dolenjskem. Predlagatelj pravi: „Slavni zbor! V tej visokej zbornici imam čast, s še nekaterimi gospodi poslanci zastopati dolenjsko stran naše dežele. Kdor jo pozna, ve, kako bogato jo je narava obdarila, kako silno pa je zapuščena, kar se tiče materialnega položaja, kajti manjka jej glavna stvar za materialni prosep, ker jej ne dostaje evedoče obrtnije in komunikacij. Povsod v širnej Avstriji se gradé železnice, že elektrika tekmuje s parom, le na Dolenjskem tira ubogi kmetič svoje konjice še čez strme klance, ki so prava podoba gospodarske vednosti preteklega stoletja. In vender je vsa dolenjska pokrajina povsem pripravna za kmetijstvo, vino- in sadjerejo. In če je, potem povzdiguje napredek teh strok, da ne bode dolenjska stran po polnem propala, in da ne postane iz krepkega naroda na Dolenjskem sam proletarijat. Kmetijstvo, sadje- in vinoreja je pa na Dolenjskem v jako slabem stanju. O kmetijstvu ne bodem govoril, le to moram reči, da je v primeri z drugimi kraji za deset let nazaj.

Za sadjerejo je Dolenjska tako pripravna, da bi lahko tekmovala glede pridelkov z južno Tirolsko. A dolge proge se lahko prehodi, in našlo se ne bode skoro niti sledu sadjereje. Gorenjska stran, katera nema tako ugodnega podnebja, ima dosti lepšo sadjerejo, in Dolenjec prišedši na Gorenj-

sko stran ne more se dosti načuditi lepemu sadnemu drevju, povsod posajenemu. Vinoreja pa je le v nekaterih krajih Dolenjske razumna, od koder dobivamo dobro kapljico, v obče pa je jako zanemarjena. Pregledal sem o tej zadevi poročilo g. vodje Slapške šole, Riharda Dolenc, ki je bil poslan od deželnega odbora na Dolenjsko, da pregleda tamošnje vinograde.

Žal, da nesem mogel ugovarjati ostrej kritiki, katero navaja gospod vodja glede vinoreje na Dolenjskem. Sadé se trte slabega plemena, vse „pêle mêle“, trta obrezuje se slabo, obdeluje se pomanjkljivo in prezgodaj se trga. Že gospod poslanec dr. Vošnjak omenil je, da ne morejo kranjski kmetijski pridelki tekrovati s tujimi in to je istinito, kajti na Gorenjskem širijo se mesto poprej jako priljubljenih in cenjenih dolenjskih vin zdaj že vina s Hrvatskega, iz Istre in Štajerske. Gospod vodja Dolenc pravi v svojem poročilu: „da tako deviško-primitivne nevednosti o vinoreji in o kletarstvu“, kakor na Dolenjskem, ni našel nikjer v Avstriji, dasi mu je znana vinoreja vseh avstrijskih vinorodnih dežel.

In isto mi je zatrjeval potovalni učitelj za Kranjsko g. E. Kramar.

Slavna gospoda, če je vse to resnično, in žalibog da je, potem je naša dolžnost, da damo Dolenjskejši šolo, da jej preskrbimo zavod, v katerem se bode nadarjeni narod slovenski učil, kako mu treba delovati pri sadje- in vinoreji za njegovo korist.

Povsod v Kranjskejši je občinstvo navdušeno za šolo. Le, ako se govori o sadje- in vinorejskejši šoli na Dolenjskem, čuti se mora od nekatere strani, da tak zavod ni potreben, saj je taka šola že na Slapu, mej tem, ko se z druge strani kaže na malo ugodni uspeh Slapške šole, katera nalaga za malo število učencev preveliko bremen deželnemu zakladu.

Na to odgovarjam prav na kratko, da Dolenjci od Slapške šole nikake koristi nimajo in da mi je jako razumljivo, da so se poslanci z dolenjske strani, Kramarič, Zigor, Savinšek itd. protivilo ustanovi Slapške šole in zahtevali tako šolo le za dolenjsko stran.

Dolenjska ima 24.000 oralov vinogradov, tedaj petnajstkrat toliko ko Vipava. Sploh smatram jaz za veliko napako, da se je deželna sadje- in vinorejska šola ustanovila na Notranjskem, na deželnej periferiji, in ne čudim se, da je Slapška šola tako slabo obiskovana. Teoretičen pouk je se ve da v vsakej šoli jednak, a druga je s praktičnim poukom. Naš kmet, konservativen kakor je, ima predsodek, da je na Vipavskem druga trtoreja, kakor se njemu zdi, umestna, nego na Dolenjskem in s tem predsodkom je treba računati. Naš kmetovalec hoče in zna se z uspehom v ogromnej večini učiti le iz avtopsije. Slapške šole pa ne obiskujejo Dolenjci, zato je za dolenjsko stran prav malega pomena.

Drugi ugovor zoper ustanovljenje sadje- in vinorejske šole na Dolenjskem je, da tega ne dopuščajo slabe deželne finance.

Jaz moram odkritosrčno reči, da nesem bil prijazen tistemu projektu za ustanovljenje kmetijske šole na Dolenjskem l. 1875, za katero bi bila dala država res 30.000 gld. subvencije, dežela pa bi bila morala iz svojega zaklada doplačati še 80.000 gld. To je bilo prevelikansko za naše skromne materialne moči. Dolenjska bode zadovoljna, ako dobi sadje- in vinorejsko šolo tako, kakor na Slapu, da se nakupi le toliko polja za živinorejo, kolikor je potrebno, ker se za dobri vinograd potrebuje gnoja. Drugo vprašanje pa je tudi to, ali bi ne bilo umestno opustiti Slapske šole.

Slavni zbor! jaz mislim, da je poslanec zavezan tolmčiti v deželnem zboru mnenja in želje svojih volilcev. Da je danes po meni izraženo mnenje na občno korist, vidi se pač iz tega, da so moj predlog sopodpisali vsi poslanci kmetijskih občin, mest in trgov. Prosim sl. zbor, da ga vzprejme; v formalnem obziru pa nasvetujem, da se izroči gospodarskemu odseku. (Pohvala. Dobro-klici.) Predlog se vzprejme.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. oktobra.

V moravskem deželnem zboru prečitale so se v torek sledeče peticije: Prošnja dijaškega podpornega društva „Radbošt“ za podporo 400 gld.; prošnja kmetijskega društva severno-vzhodne Moravske za podporo 4000 gld.; prošnja Kromeriškega okraja za ustanovitev okrajnih zastopov in izvedenje volilne reforme, za upeljavo enakopravnosti po železnicah in osnovo deželnega kulturnega sveta. Deželni odbor izročil je zboru poročilo o stanju moravskega šolstva od 15. julija 1882 do 31. julija 1883. Gospodarskemu odseku izročile so se potem nekatere vladine predloge. Vsa seja trajala je le pol ure.

Ogersko-hrvatski konflikt se bode kmalu dovel do povoljnega konca. Včerašnjejši seji državne zbornice predložil je minister-prvomestnik Tisza načrt sklepa o grbih, kateri pooblaščuje vlado, da sme zopet sneti dvojezične grbe; namesto njih prišli bodo grbi brez napisov. V glavni stvari se je torej Hrvatom prav dalo; Tisza se je sploh jako skrbno ogibal pravnega vprašanja ter je le jedenkrat izrazil brez vsakega poudarka mnenje, da se po nagodbini postavi tudi lahko prav daje vladinej naredbi. Državna zbornica bode z ozirom na nužnost in važnost te zadeve že danes obravnavala ukrep vlade in skoro gotovo se bodo po odobravajočem sklepanji takoj odstranili dali nesrečni grbi. Še le ko se to zgodi, se bodo hrvatski poslanci zopet udeleževali državnozbornih sej. Vladina stranka je bila proti odsotnim Hrvatom kulantna; v odsekih jim je odmerila toliko sedežev, kakor da bi bili navzočni. Po povratku hrvatskih poslancev v zbornico se bode kmalu potem odpravil tudi kraljevi komisar na Hrvatskem in tako ustanovil prejšnji ustavni red.

in tako moč, da sem mislil: „ti sama si tista kraljica.“

— Vsi rinejo okrog nje, nadaljevala je Zinajida — vsi jo obsipljejo s priliznenimi besedami.

— Ali ona ljubi prilizovanje? vprašal je Lušin.

— Kako je siten, vedno se utiče vmes . . . Kdo neki ne ljubi prilizovanja?

— Še jedno poslednje vprašanje — opomnil je Malevski. Ali je kraljica omožena?

— Tega nesem pomislila. Ne, čemu ji bo neki mož?

— Res je to — povzel je Malevski — čemu ji bo mož?

— Silence! vzkliknil je Majdanov, ki je govoril slabo francoski.

— Merci, rekla je Zinajida. In kraljica poslušala te govore, to godbo, pa ne ozre se na nikogar izmed gostov. Šest oken odprto je od vrha do dna, od stropa do tal, skozi okna vidi se temno nebo z velikimi zvezdami, temni vrt z velikimi drevesi. Kraljica gleda na vrt. Tam mej drevesi je vodomet — ki se blišči v temi, kakor dolga pošast. Kraljica sliši mej govorjenjem in godbo tiho ploskanje vode. Ona gleda tja in misli: Vi vsi gospoda, blagorodna,

umna, bogata, obkrožili ste me, vi vsi čislate vsako mojo besedo, vi vsi ste pripravljeni umreti pri mojih nogah, jaz gospodujem nad vami . . . a tam pri vodometu, pri tej šumečej vodi stoji ta, kogar jaz ljubim, kdor zapoveduje meni. Na njem ni bogate obleke, ne dragocenih kamnov, nikdo ga ne pozna, on čaka mene, prepričan, da pridem . . . in jaz pridem, ni je take oblasti, ki bi me zadržala, kadar hočem iti k njemu, zabavati se z njim in zgubiti se tam v temnoti na vrtu mej šumenjem dreves in ploskanjem vodometu . . .

Zinajida je umolknila.

— Ali je to izmišljeno? vprašal je zvito Malevski.

Zinajida se ni ozrla nanj.

— A kaj bi mi naredili gospoda — rekel je na jedenkrat Lušin — ko bi mi bili mej gosti in vedeli za srečneža pri vodometu?

— Počakajte, počakajte — poprijela je besedo Zinajida; jaz sama vam povem, kaj bi vsak izmed vas naredil. Vi Bjelovzorov pozvali bi ga na dvoboj; vi Majdanov napisali bi mu pušico (epigram) . . . a ne — vi ne znate pisati pušic: naredili bi dolgo jambo po Barbierovem načinu in objavili svoje delo

v „Telegrafu“. Vi Nirmacki poprosil bi ga denarja na posodo — ne, vi bi mu posodili denar na odstotke; vi doktor . . . premolknila je . . . za vas pa res ne vem, kaj bi naredili.

— Kot zdravnik, odgovoril je Lušin, nasvetoval bi kraljici, da naj ne daje plesov, če jej za goste ni mari.

— Morda bi vi imeli prav. A vi grof . . .

— A jaz? ponovil je z lisičjim smehom Malevski . . .

— A vi bi mu podali kako zastrupljeno jed.

— Obraz Malevskega se je malo zmračil, zadobil je nekak židovski izraz, pa on se je zahototal.

— Kar se tiče gospoda Voldemara, nadaljevala je Zinajida . . . pa zadosti je tega; začnimo kako igro.

— Gospod Voldemar, kakor kraljičin paže nesel bi jej vlačko, ko bi tekla na vrt — opomnil je zbadljivo Malevski.

Jaz sem se razjezil, pa Zinajida mi je hitro položila roko na ramo in ustavši rekla je: Jaz nikdar nesem dala pravice vašej prevzvišenosti, da bi smeli tukaj biti predrzni; zato vas prosim, pojdite proč! — Pokazala mu je duri.

(Dalje prih.)

Vnanje države.

V svojem ročnem pismu do bivšega **srbskega** ministra-prvomestnika Piročanca izraža kralj Milan v najlaskavejših besedah svoje obžalovanje o njegovem odstopu. Kralj v pismu posebno omenja reformatorično delovanje odstopivšega kabineta na polji naukov, financ, narodnega gospodarstva, pravosodja in javnega prometa. Posebno se poudarjajo baš v zvršetku se nahajajoče železniške stavbe in urejenje cerkvenega vprašanja, po katerem je zdaj cerkev omejena na svoje lastno torišče. Voj-skin preustroj je ustvaril nje zdanjo silo, pristojno terjatvam časa in stališču nove kraljevine. Glede vnanje politike pravi Milan doslovno: „Vnanja politika Vašega kabineta je bila vsaki čas navdahnena s poštenim in pravilnim namenom, da se Evropi do-kaže, da hoče biti Srbija na vzhodu element miru, samostalnega razvoja in napredka ter kulture in ci-vilizacije.“ S tem spoja kralj Milan proglas kralje-vine, s katerim se je še le dosegla neodvisnost in evropsko stališče Srbije. Kralj zvršuje: „Nobena vlada ni imela doslej v Srbiji opraviti s tolikimi te-žavami in ob enem, smelo trdim, ne zapušča no-bena vlada za seboj tako dolgo vrsto važnih in obče koristnih naprav.“ Konečno zatrjuje kralj, da ne bode nikdar pozabil teh patrijotičnih uslug ter izraža ministru prvomestniku Piročancu ter njega tova-rišem najiskrenejšo kraljevsko zahvalo. — Novi ka-binet se je naslednje konstituiral: Predsedstvo in notranje stvari: Nikola Kristić; vnanje: Milan Bo-gičević; vojna: polkovnik Petrović; pravosodje in začasno pouk: Gjorgje Pantelić; zgradbe: pol-kovnik Kosta Protić; finance in začasno narodno gospodarstvo: Aleksa Spasić.

Ruski listi bavijo se neprenehoma z bol-garsko zadevo; njihova govorica proti bolgarskim političarjem in knezu Aleksandru je če dalj le bolj ostra. Ministri in politični vodje Bolgarov označujejo se ljudje, katere v vsej javnej delavnosti ne vodi domoljubje in politični principi, nego vsakdanja po-hlepnost. Knez se smatra že pristašem Nemčije in Avstrije ter se njegov zadnji državni „coup“ izvaja iz Berolinske in Dunajske inspiracije. Peterburške „Novosti“ pišejo: „Zdaj se le začenja slovansko gi-banje na Balkanskem polotoku“ — tako je dejal odavljie črnogorski knez Nikola srbskemu ministru Mijatoviću. To so bile uprav proroške besede. Vsak dan je bolj jasno, da se na jugu snujejo velevažni dogodki. Protirusko gibanje na Balkanskem pol-otoku se vedno razločnejše vidi, in središče, iz ka-terega izhaja, je — Berolin. Vrhovni smoter nem-ške politike je konečno okroženje nemških mej s pomočjo Avstrije, katera se naj bi odškodovala na jugu. Priklon Bosne in Hercegovine k Avstriji je bil prvi korak v tem zmislu; temu je sledil privlek Sr-bije in Rumunije v področje avstrijskih interesov, in sledujoč se je tudi bolgarski knez pridobil za politiko Bismarckovo. . . . S tem naslonom južnih držav na srednje-evropsko zvezo se je ravnotežje na Balkanu hudo omajalo Rusiji v neprilog, in Ruskej ni mogoče, da bi razvoju stvari sledila z ono pasi-viteto in mirnostjo, katera se jej posebno po Du-najskih ofcijozih vedno priporoča. — Rusija je izza ustanovljenja bolgarske države že s podano jej ustavo dokazala, da ne namerava podirati narodne samo-stojnosti in svobode, a vnanje in vojaške zadeve kneževine morajo tudi poslej ostati v ruskih rokah.“

Dopisi.

Izpod Gorjancev 2. okt. [Izv. dop.]

Dopisnik z Dolenjskega ima prav, če trdi, da se z živo besedo več doseže, nego z mrtvo črko. Kdor to sprevidi, naj se po tem ravna in naj tudi s svojo živo besedo pripomore, da se iz tišine premaknemo. Do zdaj so bili shodi brez uspeha. Kaj nam po-maga sklicevati občne zbornice, odborove seje, ali druge shode, ko se je Dolencev taka letargija polastila, da omami tudi delujoče ude; vsacega domoljuba mora v dno srca zaboleti, če vidi, da malomarnost in sebičnost vsako podjetje ovira in ruši. Odkar je nam Slovencem vlada prijaznejša, se je narodnej stranki pridružilo tudi nemalo število nezanesljivih elementov, ki neso narodnjaki iz prepričanja, ampak iz koristoljublja. Taki ljudje bojé se za svojo mo-šnjo in da jim ni treba donasati žrtev, bodi si za „Narodni dom“ ali za druge narodne zavode, udri-hajo po žrtvoljubnih domoljubih in oplašijo še druge omahljivce.

Da je vse to gola istina, prepričal sem se ne-davno, nabiraje podpisov za neko važno narodno za-devo. Takih nazovi-domoljubov pa sem naletelne samo po dolenjskih mestih, ampak tudi v Ljubljani

in po raznih železničnih postajah. Sicer pa tudi ne-čem zamolčati, da je pod Gorjanci mnogo gnjilega.

Po velikem trudu in naporu je narodna stranka tudi po dolenjskih mestih prišla do večine v raznih zborih in pri raznih volitvah. Nadejali smo se, da se bo začelo narodno vprašanje silneje pomikati in ravnopravnosti povsod odpirati pot; vendar do zdaj je ostalo večinoma pri starem. Pri sodnijah so le nemške tiskovine, napisi so nemški, povabila, raz-glasi, zapisniki, odloki in razsodbe v narodu neraz-umljivem jeziku. Starim manipulantom diši bolj za-kotna pisarija nego slovensko uradovanje. Pa celo iz pisaren odličnih narodnih odvetnikov prihajajo k sodnijam le nemške prošnje in tožbe.

Nekaterim po glasu narodnim okrajnim sod-nikom Pražakove naredbe še neso dovelj jasne. Pa tudi avtonomni zastopi neso dovelj odločni in le preveč malomarni; tako nam je znan jeden narodni mestni zastop, ki je bil že trikrat zaman povabljen k seji in ravno v tistem zastopu se že šest me-secev zaman čaka na poročilo o županskem računu prejšnjega odbora.

Čitalnic je malo in kar jih je, ne izpolnujejo svoje naloge in zakaj? ker k občnim zborom pri-haja le po 10 do 20 udov, k odborovim sejam pa nihče, vsaj ne o pravem času.

Novomeška kmetijska podružnica šteje nad 60 udov, a k občnim zborom iz okolice nikdo ne prihaja, niti graščak niti njegov oskrbnik, niti učitelj niti kmet; le sem ter tja jeden duhoven in bližnji posestnik še pride pogledat v dvorano. To je pa tudi krivo, da se malokdaj kaj važnega sklene. Namesto k seji, hodi se v kavarno ali v krčmo, kjer ti mlačneži pridno zabavljajo čez narodne po-slance, narodne voditelje in druge domoljube, po-sebno če se predrznejo, jih za mali dar na korist domovine prositi. Skrajna je potreba, da se ta gnji-loba izpuli. Dokler je „Slovenski Narod“ glasilo narodne neodvisne stranke, je njegova dolžnost, da vsako malomarnost v lastnem taboru neusmiljeno biča. Dokler se svojih lastnih madežev popolnem ne iznebimo, je boljše, da od tujih grehov molčimo.

Iz Dolenjega Logatca 1. oktobra. [Izv. dop.] V šolski občini v Dolenjem Logatcu do-zidali so za tukajšno dvorazrednico prav lepo novo šolsko poslopje, katero se lebko mej prve v deželi uštevata. Pričelo se je zidati dne 12. junija 1882, zidalo do jeseni pretečenega leta, čez zimo pustilo zidovje prezimiti in presušiti, ter letošnje poletje popolnoma zgotovilo. V nedeljo 23. septembra je bila ta nova šola slovesno blagoslovljena in otvorjena. Ljudstvo, katero je to prelepo stavbo z veseljem postavilo, poslavlilo je ta dan še s tem, da je ves kraj olepšala z državnimi in z deželnimi zastavami. Na vse jutro pokali so topiči in ob 9. uri zbrali so se občani, kakor gostje iz Ljubljane, Gorenjega Lo-gatca in od drugod v cerkvi. Od tod je šel slovesni spreved k šoli, pred katero se je šolska mladina v vrsto postavila. Celo uro trajalo je duhovno opravi-lo, katero je opravljal Vrhnjski dekan preč. gosp. Šlibar. Po blagoslovljenji poslopja šli so vsi v sobo II. razreda, kjer so se na dalje vršili cerkveni obredi, pri katerih so Logaški pevci prelepo peli dotične psalme in odgovore. Po dokončanem blago-slovljenji zapeli so pevci Jenkovo — Molitev — a gospod dekan razdelil je navlašč za to od kraj-nega šolskega sveta pripravljene podobice z napisi: „V spomin slovesnega blagoslovljenja in otvorjenja novo sezidane ljudske šole v Dolenjem Logatcu dne 23. septembra 1888“, in: „O mladina! skrb jedina naj za uk ti bode zdaj, čas zbežuje, ne čakuje in ne pride več nazaj;“ ter: „Če v mladosti se 'zučiš, se za starost oskrbiš.“

Za tem poprime besedo c. kr. deželni šolski nadzornik g. R. Pirker, razloži v slovenskem jeziku navzočnej šolske mladini in nje roditeljem vršujočo se slavnost, izreka zahvalo v imenu c. kr. deželnega šolskega sveta občinskemu zastopu in krajnemu šolskemu svetu Dolenje Logaškemu za prelepo, novo sezidano poslopje. Na zadnje v nemškem jeziku na-daljevajoč naklada učiteljem skrbeti za blagor šole, da bode to poslopje služilo lepemu, vzvišenemu na-menu. Za njim govoril je predsednik c. kr. okrajnega

šolskega sveta Logaškega g. J. Mahkot, c. kr. okraj. glavar, hvalil občane, ki so toliko storili za šolo, ter sklenil govor s trikratnim „živio!“ presvetlemu cesarju Pevci zapeli so cesarsko pesen in slavnost v šoli bila je končana. — Ko smo prišli v slovesnem sprevedu iz šole v cerkev, pridigoval je g. dekan največ o šoli in je stariše poučeval, kako naj svoje otroke za šolo pripravljajo, kako naj jih v šolo po-šiljajo in učiteljem pri težavnem delu pomagajo itd. Potem služil je g. dekan veliko sv. mašo z asistenco, pri katerej je mešani pevski zbor kaj lepo pel latinsko mašo.

Opoludne bil je skupni obed, pri katerem so se vrstile razne napitnice, najpred Nj. Veličanstvu, g. deželnemu predsedniku, potem drugim odličnim osebam, občini, itd.

Omenjati moram tudi spominske plošče, katera je na levi strani v veži šolskega poslopja uzidana in katere napis je ta:

Pod vlado

presvitlega cesarja France Jožef-a I.

sezidala je občina Dol. Logaška to šolsko poslopje v letu MDCCCLXXXIII.

V tem času predsedoval je:

C. kr. deželnemu šolskemu svetu kranjskemu, gospod Andrej baron Winkler, c. kr. deželni predsednik.

C. kr. okrajnemu šolskemu svetu Logaškemu, gospod Ivan Mahkot, c. kr. okrajni glavar.

Krajnemu šolskemu svetu Dol. Logaškemu, gospod Adolf Mulley, župan.

Domače stvari.

— (Imendan) presvitlega cesarja praznoval se je danes v Ljubljani prav slovesno. Srednje in ljudske šole imele so slovesne sv. maše, pri katerih so učenci in učenke pele cesarsko himno. Tudi v vseh cerkvah v mestu in po predmestjih bile so slovesne sv. maše. Vojaštvo je imelo božjo službo v cerkvi pri nunah ob 9 uri, katero je služil gosp. kurat Pribožič. Prisotni so bili vsi častniki, na čelu častnikom general Weikhart. — V stolni cerkvi služil je sv. mašo prevzvišeni g. knezoškof dr. Po-gačar sam z mnogo duhovno asistenco. Navzočni so bili g. deželni predsednik baron Winkler s c. kr. uradniki deželne vlade, finančne direkcije, finančne prokuratorie in pošte; deželni glavar grof Thurn z mnogimi deželnimi poslanci; sodnijski uradniki, pred-sednik kupčijske zbornice g. Kušar in tajnik gosp. Murnik; župan g. Grasselli z mestnimi odborniki in magistratnimi uradniki; predsednik notarske kamore g. dr. Zupanec; vodje in učitelji srednjih in ljud-skih šol ter mnogo občinstva.

— (Klub narodnih poslancev) ima jutri 5. t. m. zvečer ob 6. uri sejo.

— (Deputacija mestnih učiteljev) Ljubljanskih pod vodstvom g. nadzornika Žumer-ja bila je danes pri g. županu Grasselliju, zahvaljevat se mestnemu zboru Ljubljanskemu za ukrep o po-bolšanji učiteljskih prihodkov in za ustanovljenje učiteljskih mest.

— (Priznanje.) Našega domačega pešpolka št. 17. baron Kuhn majorju Gustavu Hayd von und zu Haydegg in stotniku Hermanu pl. Einem-u izra-zilo se je cesarjevo zadovoljstvo na uspešnem delovanji na vojaških izobraževališčih in kadetnih šolah.

— (Deželni zbor koroški) se je včeraj zaključil.

— (V zadevi starih bankovcev.) Po-oblašeni smo od firme Fran Ksav. Souvan-ove v Ljubljani naznanjati častitemu občinstvu na korist, da jemlje v plačilo brez nikakršnega odbitka stare, ravnokar preklicane bankovce po 1 gld., 5 gld., 10 gld. in 100 gld. a. v. še do konca l. 1885.

— (Občni zbor) Cecilijinega društva v Ljub-ljani je 11. t. m. Ob 10. uri je slovesna sv. maša v stolnej cerkvi, pri katerej se bodo pele samo iz-vrstne skladbe cerkvenih mojstrov, potem je občni zbor. Ob štirih popoldne so litanije v novi cerkvi

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.